

Správa

Stretnutie expertov na duševné zdravie v Luxemburgu v dňoch 21.-22. novembra 2013

Ivan Dóci

V dňoch 21.-22.11.2013 sa v Luxemburgu konalo stretnutie vládnych expertov v oblasti duševného zdravia z krajín Európskej únie (Meeting of the Group of Governmental Experts on Mental Health). Každá krajina mala na stretnutí jedného zástupcu, za Slovensko bol na stretnutie Ministerstvom zdravotníctva SR nominovaný a vyslaný hlavný odborník MZ SR pre odbor psychiatria (autor správy). Stretnutie sa uskutočňuje pravidelne v polročných až ročných intervaloch, prípadne podľa potreby a vždy zhodnotí predchádzajúce stretnutie a zaoberá sa aktuálnou témou.

Na rokovaní bolo zhodnotených posledných stretnutí expertov, ktoré sa konali 19.-20.3.2013 a ktoré sa zaoberali najmä dôsledkom finančnej krízy na obyvateľov Európskej únie (EU) a na zdravotné systémy krajín z pohľadu duševného zdravia. Európska komisia (EK) apelovala na krajiny EU, aby venovali viac pozornosti sociálnym dôsledkom finančnej krízy, ktoré vplývajú na duševné zdravie ľudí. Podrobne sa stretnutie zaoberalo situáciou v oblasti duševného zdravia v Grécku, tejto krajine bola zo strany EK ponúknutá pomoc pri prevencii depresií a samovrážd.

Hlavnou témou stretnutia expertov bolo najmä prerokovanie výsledkov štúdie s názvom „*Systémy duševného zdravia v štátoch Európskej únie, stav duševného zdravia obyvateľov a benefity, ktoré môžeme očakávať z investovania do duševného zdravia*“ (Samele a kol., 2013). Anglický názov štúdie je v zozname literatúry, oficiálna anglická skratka štúdie je **EuroPoPP-MH** a budeme ju používať v texte.

Štúdia bola publikovaná EK, má 587 strán a po formálnej stránke má dve časti. Prvú časť tvoria správy o stave duševného zdravia v tej podobe, ako ich vypracovali a dodali jednotlivé členské štáty EU a Nórska podľa jednotnej, vopred danej schémy. Tieto správy mali odsúhlasiť ministerstvá zdravotníctva jednotlivých krajín. Druhú časť štúdie tvorí porovnanie jednotlivých krajín spracované do textu, tabuliek a grafov. Štúdia obsahuje aj správu o stave duševného zdravia na Slovensku, ktorá má 19 strán, ako autor je uvedená Mgr. Dita Leczová. Porovnanie duševného stavu obyvateľov na Slovensku a v ostatných krajinách EU je obsahom iného príspevku.

Adresa pre komunikáciu: Doc. MUDr. Ivan Dóci, PhD.,
II. psychiatrická klinika, UPJŠ Lekárska fakulta, Rastislavova 43,
040 11 Košice

Štúdia EuroPoPP-MH obsahuje opis právnych predpisov o duševnom zdraví jednotlivých štátov EU a Nórska, opis zdravotných systémov jednotlivých krajín so zameraním na duševné zdravie a konkrétne údaje. Autori štúdie konštatovali, že správy z jednotlivých krajín boli rôzne spracované a preto bol v štúdií problém jednotlivé krajiny porovnávať – napríklad niektoré krajiny spracovali správu veľmi kriticky ohľadom starostlivosti o duševné zdravie svojich občanov, naopak niektoré krajiny spracovali správu s jasným cieľom opísať svoj systém „v nadmerne pozitívnych farbách“ (to je doslovný preklad z angličtiny). Záverom štúdia konštatuje, že napriek niektorým metodologickým problémom sa podarilo zhromaždiť veľké množstvo cenných informácií o duševnom zdraví obyvateľov Európskej únie a Nórska, ktoré budú podkladom k ďalšej činnosti EK v oblasti duševného zdravia. K štúdiu EuroPoPP-MH bola vydaná oficiálna analýza a na stretnutí expertov bola k tejto štúdiu zaujímavá diskusia.

Oficiálna analýza štúdie EuroPoPP-MH

Analýza konštatuje, že štúdia bola spracovaná prevažne na základe sebahodnotiacich správ z krajín EU a Nórska. Jednotlivé krajiny rôzne chápajú pojmy „podpora duševného zdravia“ (Promotion of Mental Health) a „prevencia duševných porúch/chorôb“ (Mental Disorder Prevention). Niektoré krajiny vôbec nerozlišujú medzi týmito pojmi, niektoré krajiny ich zamieňajú. Dve tretiny krajín majú legislatívu na podporu duševného zdravia (Mental Health Promotion). Rôzny význam sa prikladá prevencii samovrážd. Niektoré krajiny majú centrálné riadené programy na prevenciu duševných porúch, v niektorých krajinách sú naopak aktivity na zachovanie duševného zdravia a prevenciu duševných porúch rozdelené medzi neprehľadné množstvo štátnych a súkromných inštitúcií, ktoré medzi sebou málo spolupracujú a takmer neexistuje koordinácia týchto aktivít. Aktivity na zachovanie duševného zdravia sa líšia v jednotlivých krajinách – napríklad v Nórsku zriadili doteraz 150 tzv. Centier pre zdravý život (Centers for Healthy Live). V niektorých krajinách takého centrálny riadené a štátom organizované a financované aktivity úplne chýbajú. Zo správ, ktoré vypracovali jednotlivé krajiny, sa dá odvodiť, že zodpovednosť za duševné zdravie obyvateľstva jednotlivých krajín je rôzne rozdelená medzi jednotlivé štátne orgány, prípadne súkromné inštitúcie.

Diskusia k štúdii EuroPoPP-MH

Na stretnutí expertov bola o štúdii EuroPoPP-MH dlhá a zaujímavá diskusia zástupcov jednotlivých krajín. Z diskusie vyplynulo, že úroveň duševného zdravia v jednotlivých členských štátoch EU je na rozdielnej úrovni a je zložitá starostlivosť a investície do duševného zdravia medzi jednotlivými krajinami porovnávať, pretože členské štáty sa výrazne odlišujú ekonomicky, kultúrne, majú iné východiská ekonomické, sociálne, spoločenské, právne. Okrem toho krajiny majú iné zdravotné systémy a iné financovanie zdravotnej starostlivosti (napríklad v Nórsku neexistujú zdravotné poisťovne, takže je to systém veľmi odlišný od iných členských krajín, aj keď veľmi dobre fungujúci). Investície do podpory duševného zdravia a do prevencie duševných porúch sú odlišné kvantitatívne a v niektorých krajinách sa ani nedajú vyčíslieť, pretože sú „skryté“ do celkových nákladov na zdravotnú starostlivosť, prípadne sú rozložené do nákladov iných rezortov (napríklad ministerstiev školstva, sociálnych vecí, vnútra, spravodlivosti).

Na stretnutí expertov bol účastníkom predložený dokument o aktivitách jednotlivých krajín v oblasti duševného zdravia od decembra 2012 (Summary of Developments and Activities on Mental Health and Well-being in Member States). Záverom stretnutia boli prezentované informácie o plánovaných aktivitách EK v oblasti duševného zdravia v najbližšom období a bol určený termín ďalšieho stretnutia expertov na duševné zdravie na dni 21.-22. mája 2014.

Literatúra

Samele, CH., Frew, S., Urquia, N.: Mental Health Systems in the European Union Member States, Status of Mental Health in Populations and Benefits to be Expected from Investments into Mental Health – Main Report. The Institute of Mental Health, Nottingham, July 2013, 587 s.

Do redakcie došlo 20.12.2013.